

Woonwijzer Hemelrijk

Puiflijk

Lees meer over het gebruik van jouw nieuwe woning

Gefeliciteerd met je nieuwe woning!

We hopen dat je je er snel thuis zult voelen. Om je te helpen met het gebruik en onderhoud van je nieuwe woning, hebben we deze woonwijzer voor je gemaakt.

Hierin vind je informatie over bijvoorbeeld de verwarming, ventilatie en elektriciteit in je woning. Ook geven we tips en advies over het schoonmaken en onderhouden van je woning. Daarnaast lees je over de verschillende diensten die we als Woonwaarts aanbieden. Neem het boekje alsjeblieft op je gemak door.

Bewaar de woonwijzer goed. Wanneer je gaat verhuizen, laat het boekje dan achter in de woning. De nieuwe bewoners profiteren zo ook weer van de informatie en adviezen die we hebben samengesteld.

Nogmaals veel woonplezier in je nieuwe (t)huis!!

Met vriendelijke groet,
Woonwaarts

Inhoud

1. Algemeen	5
1.1 Afronding opleveringsprocedure	5
1.2 Het melden van klachten	5
1.3 Je inboedel verzekeren	5
1.4 Aansluiting water, elektra, telecom en CAI	5
1.5 Sleutels	5
2 Informatie over je woning	6
2.1 Isolatieglas	6
2.2 Bouwvocht, droogstoken en ventilatie	6
2.3 Verhuizing	6
2.4 Vloerafwerking	7
2.5 Wandafwerking	7
2.6 Deuren, kozijnen en trappen	8
2.7 Schoonmaaktips	9
2.8 Gevel	10
2.9 Berging	11
2.10 Tuinafwerking	11
3 Energiekosten en verbruik	11
3.1 Energieleverancier en het maandelijkse voorschotbedrag	11
4 Installaties	12
4.1 Zonnepanelen	12
4.2 Warmtepomp	13
4.3 Ventilatie	14
4.4 Afzuigkap	15
4.5 Warm tapwater	16
4.6 Riolering	16
4.7 Elektrische installatie	16
4.8 Waterleidingen en kranen	18
4.9 Brandveiligheid	19

5	Rondom je woning	20
5.1	Buitenriolering	20
5.2	Afval	20
6	Energiezuinig en gezond wonen	21
6.1	Verlichting	21
6.2	Elektrische apparaten en sluijverbruik	21
6.3	Apparaten met energielabel A+++	21
6.4	Besparen op water	21
6.5	Voorkom een vochtig binnenlucht	21

1. Algemeen

1.1 Afronding opleveringsprocedure

Binnenkort vindt de oplevering van je woning plaats. Als het goed is betekent dit dat je woning helemaal klaar is voor jou om in te wonen. Soms kan het zijn dat er nog kleine werkzaamheden gedaan moeten worden. Als dat zo is, wordt er eventueel een afspraak met je gemaakt. Hier hoeft je zelf niets voor te doen.

1.2 Het melden van klachten

Als je klachten hebt over je woning kun je deze melden op de website van Woonwaarts via: www.woonwaarts.nl/reparatie-melden.

Mochten er spoedgebreeken zijn zoals lekkages dan kun je tijdens kantooruren telefonisch contact opnemen met de technische dienst van Woonwaarts, via 024-382 01 00. Ook voor calamiteiten buiten kantooruren bel je met 024-382 01 00.

1.3 Je inboedel verzekeren

Vanaf het moment dat jouw woning is opgeleverd ben je zelf aansprakelijk. Regel daarom op tijd de inboedelverzekering voor je woning. De opstalverzekering wordt door Woonwaarts afgesloten.

Bij het betrekken van een nieuwe woning is een aanpassing van de inboedelverzekering vaak nodig. Bepaal dit voor jouw eigen woning. Vraag zo nodig advies bij je verzekeraar of tussenpersoon. Zij hebben een handige lijst waarmee je zelf de waarde van je inboedel kunt inschatten. Ook bij de consumentenbond kun je informatie opvragen over 'goed verzekerd'.

1.4 Aansluiting water, elektra, telecom en CAI

Elektra

Tot en met de oplevering is de elektra-aansluiting en de levering van stroom verzorgd door de aannemer of de verhuurder. Om afsluiting van elektra te voorkomen adviseren we je om direct na oplevering energie aan te vragen. Dit kan bij een door jou te kiezen leverancier. Je doet dit met de datum en

meterstand zoals op het opleveringsformulier staat vermeld. De woning is voorzien van een slimme meter die op afstand door de netwerkbeheerder kan worden uitgelezen.

Water

Tot en met de oplevering is de wateraansluiting en de levering van water verzorgd door de aannemer of de verhuurder. Om afsluiting van het water te voorkomen adviseren we je om direct na oplevering bij Vitens water aan te vragen. Dit doe je met de datum en de meterstanden die op het opleveringsformulier staan. Voor meer informatie verwijzen wij je naar: www.vitens.nl of 0900-0650.

Telecom (glasvezel)

Een telecom-aansluiting is voorbereid tot in de meterkast van de woning. Als je een telecomsignaal in de meterkast en een internet, telefoon- en/of tv abonnement wenst, dan vraag je dit aan bij een telefoonbedrijf. Hier ben je zelf verantwoordelijk voor. Via de website www.providercheck.nl kun je op je postcode en huisnummer bekijken welke providers beschikbaar zijn op jouw adres.

CAI

Een CAI-aansluiting op het CAI-systeem is voorbereid tot in de meterkast. Een aansluiting op de centrale antenne dien je aan te vragen bij een provider. Via de website www.providercheck.nl kun je op je postcode en huisnummer bekijken welke providers beschikbaar zijn op jouw adres.

1.5 Sleutels

Bij oplevering kreeg je een complete set sleutels (6 stuks).

Sleutels

Met de sleutel open je je eigen voordeur, je achterdeur, je poortdeur en je bergingsdeur.

Bijbestellen?

Wij hebben geen reservesleutels van je woning. Als je een sleutel verliest, moet je de deur laten openbreken. Wij adviseren je een reservesleutel aan familie of vrienden te geven. Zo voorkom je hoge kosten.

2. Informatie over je woning

Je gaat aan de slag met het inrichten en schoonmaken van jouw nieuwe woning. Hieronder geven wij tips en adviezen over ventilatie, wand- en vloerafwerking en onderhoud van deuren, kozijnen en trappen.

2.1 Isolatieglas

De ramen in de woning zijn ook goed geïsoleerd. Van isolerende beglazing is het bekend dat condens aan de buitenzijde kan ontstaan. Dit is een natuurlijk verschijnsel waartegen wij en jij niets kunnen doen om dit te voorkomen. Dit verdwijnt vanzelf weer. Condensvorming is afhankelijk van:

- De temperatuur binnen en buiten in de woning.
- De relatieve vochtigheid in de woning (bouwvocht).
- Vocht wat ontstaat tijdens het koken.
- Vocht wat ontstaat tijdens het douchen.

2.2 Bouwvocht, droogstoken en ventilatie

In jouw woning bevindt zich nog vocht van de bouwperiode. Door de goede isolatie van de woning kan dit bouwvocht niet goed weg. Om problemen te voorkomen, geven wij je een paar tips:

Ventileren!

Blijf de woning altijd goed ventileren. Laat het ventilatiesysteem minimaal de eerste 4 weken op de hoogste stand staan. Ook als je er zelf niet bent! Zet regelmatig de ramen tegelijk open. Om je woning goed droog te krijgen, moet de lucht overal goed bij kunnen. Door een goede luchtcirculatie drogen alle muren, vloeren en plafonds het snelst. Laat binnendeuren de eerste weken op een kier staan. Dit zorgt voor luchtcirculatie.

Goede ventilatie is ook nodig voor het uitdampen van stoffen uit bouwmaterialen, stoffering en meubilair. Hoe beter je ventileert, hoe prettiger je woning uiteindelijk zal zijn!

Wanneer je onvoldoende ventileert merk je dit door zichtbare condens op de binnenzijde van de ramen. Ook wanneer het in de woning sterk naar verf en schoonmaakmiddelen ruikt, is dit een teken om extra te ventileren.

Tijdens het klussen in de woning adviseren wij om het ventilatiesysteem volledig uit te zetten, door de stekker uit het stopcontact te halen. Zo voorkom je dat het bouwstof het totale ventilatiesysteem vervuult. Zodra het klussen in de woning gereed is, kun je het systeem weer aanzetten.

Plaats in het begin de meubels en kasten ten minste 5 cm van de wanden om schimmelvorming te voorkomen. Eventuele schimmelplekken eerst goed laten drogen en daarna met een zachte borstel behandelen.

2.3 Verhuizing

Probeer het tijdstip van je verhuizing zo te

plannen dat je na oplevering van je nieuwe woning minimaal twee weken de tijd neemt voor het droogstoken en ventileren. Pas daarna kun je vloerbedekking of andere vloerafwerking leggen of laten leggen.

In en uitschrijven bij de gemeente

Vergeet niet om je op het nieuwe adres bij de gemeente in te schrijven. Je wordt dan door deze gemeente uitgeschreven op je huidige adres.

Op de website van PostNL (www.postnl.nl) kun je met de verhuisservice een groot aantal instanties selecteren die PostNL vervolgens een adreswijziging sturen.

2.4 Vloerafwerking

In de vloeren van jouw woning liggen waterleidingen, verwarmingsleidingen, en elektraleidingen. **Spijker en/of boor daarom NOOIT in de vloer!** Het advies is om maximaal 30% van de vloer te voorzien van kasten, vloerkleden etc.

De vlakheidklasse van de vloeren (vlakheidsklasse 4) is geschikt voor het leggen van vloerbedekking, laminaat en gelijkwaardige vloerafwerking wat betreft de vlakheid van de cementen dekvloer. Voor fijnere vloerafwerking zoals zeil, pvc, houten vloeren dient de vlakheid vooraf te worden gecontroleerd en indien nodig dient de dekvloer te worden geëgaliseerd. Overleg met je leverancier of dit nodig is.

Aandachtspunten voor de vloerafwerking:

- Het verlijmen van houtachtige vloeren op cementdekvloeren kan bij krimp van de houten vloerafwerking leiden tot schade aan de dekvloer. Een losliggende vloer is beter.
- Vochtmetingen dienen altijd volgens de calciumcarbide methode te worden uitgevoerd tot in de constructievloer. Non-destructieve methodes en/of elektrische weerstandmetingen zijn minder betrouwbaar. Let daarbij op het leidingwerk in de vloer en vraag altijd een schriftelijke verslaglegging van de meetresultaten.
- Tussen wanden en houten vloeren altijd een naad houden in verband met het uitzetten en/of voorkomen van contactgeluid.
- De vloerelementen krimpen in de eerste periode nog en door verschillende belastingen in de woning ontstaan er bij

verschil in doorbuiging mogelijk een krimpseur op de naden van de vloerelementen.

- Overleg met de vloerleverancier of de vloerverwarming tijdens het leggen van de afwerkvloer uit dient te zijn (koude vloer) en hoelang je dient te wachten voordat de vloerverwarming weer aan mag.
- Voor een goede warmteafgifte van de vloerverwarming dient de warmteweerstand van je vloerafwerking niet te hoog te zijn. De maximale warmteweerstand voor de vloerafwerking mag niet meer zijn als $RC=0,09$ ($m^2 \cdot K/W$). Laat je door je leverancier informeren bij het uitzoeken van de vloerafwerking.

Vraag om advies over de verwerkingsvoorschriften bij een erkend bedrijf.

2.5 Wandafwerking

De woningscheidende en dragende wanden zijn uitgevoerd in prefab betonnen wanden. De niet-dragende binnenwanden zijn opgebouwd uit cellenbeton elementen. Op zolder zijn de niet-dragende binnenwanden uitgevoerd in metalstudwanden (stalen profielen met gipsplaten).

In de binnenwanden en bouwmuren kunnen krimp-, en zettingscheuren ontstaan. Dit gebeurt meestal in de hoeken van de wanden en langs het plafond. Vervelend, maar het kan geen kwaad en het is helaas niet te voorkomen. Deze scheurtjes vallen dan ook niet binnen de garantie.

Het verwijderen van bedieningspanelen (thermostaten) om na oplevering wandafwerking aan te brengen kan zorgen voor storingen in de installaties en defecte bedieningspanelen. Omdat deze zaken niet binnen onze garantie vallen, adviseren we je dringend de bedieningspanelen niet te verwijderen.

Behangklaar

De wanden zijn bij oplevering behangklaar. Het kenmerk van behangklare wanden is dat deze, zoals de naam het al zegt, kunnen worden voorzien van behang. Hierbij moet gemeld worden dat niet alle types en soorten behang direct kunnen worden aangebracht. De volgende vuistregel dient hierbij in acht genomen te worden; **“hoe dunner en gladder het behang, hoe strakker en gladder de ondergrond dient te zijn”**.

Wanneer je voor de eerste keer de wanden gaat behangen, breng dan een voorstrijkmiddel aan. Dit zorgt ervoor dat de behangerslijm niet volledig in de wand trekt. Zo kan je later het behang weer eenvoudig verwijderen zonder de wand te beschadigen.

Zorg zo nodig voor het dicht zetten van de gaatjes en maak de wanden schoon van eventuele spuit- en stucresten.

Om andere eindafwerkingen aan te brengen zoals sauswerk, spack, dunner behang of sierpleister, moet de wand eerst glad gestuct worden.

Voordat je de wanden definitief gaat afwerken is het van belang dat de wanden goed droog zijn. Laat je altijd goed adviseren door een deskundige over de mogelijkheden voor wandafwerking van je huis.

Voorwerpen ophangen

Voor het bevestigen van planken, verlichting en andere voorwerpen, moet je meestal boren. Niet overal kan zo maar geboord worden in verband met leidingen die zich in wanden, plafonds en vloeren bevinden. Als je toch wilt boren, boor dan niet onnodig diep. Boor ook niet te grote gaten.

Boven en onder schakelaars en wandcontactdozen bevinden zich altijd leidingen. Boren in deze zones wordt afgeraden.

Betonwanden (woningscheidende dragende wanden)

Gebruik voor het boren een goede hamerboormachine. Belangrijk hierbij is, dat je gebruik maakt van originele beton-/steenboren type SDS. Gebruik ook de juiste pluggen.

Als je het gaatje hebt afgeschreven, boor eerst even zonder ‘te kloppen’, zodat je een zgn. ‘zoekertje’ hebt gemaakt. Je kunt daarna het hamermechanisme aanzetten en verder boren.

Cellenbetonwanden (niet-dragende binnenwanden)

Gebruik voor het boren een ‘normale’ boormachine. Je kunt zowel beton-, steen- of ijzerboren gebruiken. Het is wel zo, dat ijzerboren roesten na het gebruik in gipswanden. Gebruik de juiste pluggen (dit zijn andere dan voor steen of beton). Vraag je leverancier naar deze zogenaamde lichtbouwankers.

Metalstudwanden (niet-dragende binnenwanden zolder)

Wil je voorwerpen aan de wanden ophangen? Dan adviseren wij Fischer/Toggler bevestigingsmiddelen. Deze middelen zijn geschikt voor holle wanden en zijn te vinden in de bouwmarkt. De pluggen dienen geschikt te zijn voor een plaatdikte van 12,5mm. Pas de schroeflengte aan als je een dikker object ophangt, zodat de schroef voldoende diep de wand in gaat.

Voorwerpen ophangen aan een betegelde wand

Om beschadigingen in het tegelwerk te voorkomen, adviseren we om te boren in de voeg van de betegelde wand. Komt een positie in de tegel toch beter uit? Dan kun je de plek op de tegel waar je iets wilt ophangen het best afplakken met tape in de vorm van een kruis, hierdoor voorkom je dat de boor wegglijdt. Let dan op de dikte van het tegelwerk bij het bepalen van de keuze van de plug en schroef. Wij adviseren een speciale waterdichte plug voor in de natte ruimtes.

LET OP:

In de wand zitten leidingen. Met een digitale leidingdetector kun je leidingen in de wand opsporen en voorkom je dat je in het leidingwerk boort.

2.6 Deuren, kozijnen en trappen

Voordeur

Om kromtrekken van de voordeur te voorkomen, adviseren wij om de deur zo vaak mogelijk op de driepuntssluiting te zetten. Op deze manier voldoet de deur aan de inbraakwerendheidsklasse. Dit is tevens van belang voor de garantie op je deur.

Binnendeuren

Je woning is voorzien van vlakke, fabrieksmatige afgelakte opdekdeuren en kozijnen. Bij het kromtrekken van binnendeuren adviseren wij om deze deuren zoveel mogelijk dicht te houden.

Reinigen deuren

Het oppervlak is bestand tegen de meeste gangbare huishoudchemicaliën. Voor het reinigen van het lakoppervlak adviseren we onderstaande aanpak:

- Pen-, potlood en viltstiftstrepen verwijderen met gum.
- Overige vervuilingen reinigen met huishoudelijke reinigingsmiddelen.
- Bij sterke vervuiling reinigen met terpentijn of wasbenzine.
- Het gebruik van schuurmiddelen wordt sterk afgeraden.
- Na het reinigen de deur afnemen met schoon water.

Reinigen binnendeurkozijnen

Voor het reinigen van de stalen binnendeurkozijnen adviseren we onderstaande aanpak:

- Pen-, potlood en viltstiftstrepen verwijderen met gum.
- Overige vervuilingen reinigen met huishoudelijke reinigingsmiddelen die verdund zijn met water.
- Het gebruik van geconcentreerde reinigingsmiddelen wordt sterk afgeraden omdat deze bij langdurige inwerking de lak kunnen beschadigen.
- Het gebruik van schuurmiddelen wordt sterk afgeraden.
- Na het reinigen de deur afnemen met schoon water.

Onderhoudsadvies

Wij adviseren je de ramen en houten raam- en kozijnwerk regelmatig te reinigen. Bij het schoonmaken van de binnenzijde van het kozijn geen alcoholhoudende en/of ander agressieve schoonmaakmiddelen gebruiken. Deze middelen kunnen de verflaag aan de binnenzijde van het kozijn of de betimmering aantasten.

Trappen

Hout is een natuurproduct dat onder wisselende temperaturen blijft “werken”. Zeker in het eerste jaar wanneer het bouwvocht nog in de woning aanwezig is werkt de trap in hogere mate. Door dit werken van het hout kunnen er spanningen ontstaan in de houten trap, met kraken als gevolg. Het kraken van een trap kan dan ook nooit uitgesloten worden en is derhalve ook niet te voorkomen.

2.7 Schoonmaaktips

Jouw woning wordt bezemschoon opgeleverd. Dit betekent dat je zelf nog een schoonmaakbeurt aan je woning gaat geven. Wees bij het schoonmaken voorzichtig en let op het voorkomen van krassen. De woning kan nog zand- en cementresten bevatten. Het is beter om eerst een droge borstel te gebruiken, voordat je met een vochtige doek door de woning gaat.

Enkele schoonmaaktips die wij voor je hebben:

- Vloeren: Cement- en kalkresten kunnen problemen geven bij het direct aanbrengen van vloerafwerking. De resten steek je los met behulp van een plamuurmes.
- Ramen en kozijnen: Cement- en kalksteenresten verwijder je door middel van water met schoonmaakazijn. Verfspatten haal je gemakkelijk weg met een scheermesje. Wees hierbij wel voorzichtig en voorkom krassen.
- Wand- en vloertegels: Cementsluiters kun je verwijderen met een speciaal daarvoor bestemd reinigingsmiddel dat verkrijgbaar is bij supermarkten en bouwmarkten.
- Vuil en stof op oppervlaktes kunnen gemakkelijk verwijderd worden met groene zeep of allesreiniger.

- De keuze van schoonmaakmiddelen is erg belangrijk, omdat het gebruik ervan steeds terugkeert. Een groot aantal schoonmaakmiddelen bevat agressieve stoffen, bleekmiddelen en vluchtige oplosmiddelen.
- Pas op met het gebruik van kranten als afdekking van geschilderd materiaal etc. drukinkt kan vlekken achterlaten die nauwelijks te verwijderen zijn.
- Maak de voor jouw bereikbare buitenbeglazing regelmatig schoon. In verband met het stuiven van zand op de bouw dien je op te passen met het schoonmaken van de ruiten. Dit kan namelijk onnodig veel krassen opleveren. Gebruik daarom tijdens het schoonmaken voldoende water.
- Maak de zeefjes van kranen (perlators) regelmatig schoon. Bij nieuwe leidingen kunnen zaagresten aanwezig zijn.
- Het sanitair en de keuken kun je het beste reinigen met een niet-agressieve en niet-krassend schoonmaakmiddel. Laat je eventueel goed voorlichten door een expert over de te gebruiken schoonmaakartikelen om beschadiging te voorkomen.
- Stuc- en spuitwerk niet met chloor of chloorhoudende schoonmaakmiddelen schoonmaken.

2.8 Gevel

Je woning is gebouwd met het gevelkaar concept van firma Spaansen. Dit betekent dat de gevels in de fabriek gemaakt zijn. De gevels bestaan uit een betonnen wand aan de binnenzijde, waarop isolatie is aangebracht en waarop vervolgens keramische steenstrips zijn gelijmd. Door deze opbouw van de gevel is het lastiger om voorwerpen op te hangen aan de gevel. Je mag als huurder dan ook **niet boren of schroeven in de gevel!**

We adviseren je woning niet aan de buitenzijde af te spuiten met een hoge drukspuit. Dit kan beschadigingen aan de steen en/of voeg kunnen veroorzaken.

Monteren zonwering

Dat kan. Zonwering plaats je bij voorkeur aan de binnenkant van de ramen in je huis. Denk aan horizontale lamellen of gordijnen. Wil je zonwering aan de buitenzijde plaatsen, dan vraag je hiervoor toestemming bij ons aan. Wij noemen dat een ZAV, een zelf aangebrachte voorziening. Het ZAV-formulier dat je kunt invullen staat op onze website.

We geven je bij deze woningen toestemming om zonwering op het kozijn en niet op de gevel te bevestigen. Om de zon te kunnen weren zijn er aan de achterzijde van de woningen voorzieningen opgenomen zodat je screens kunt monteren op de houten kozijnen. De screens kunnen op de houten kozijnen gemonteerd worden en vervolgens aangesloten worden middels de loze leidingen die zijn aangebracht (loze leiding tussen het kozijn en de steenstrips).

Thermische breuk in glas

Een thermische breuk is een barst in het raam die spontaan ontstaat door temperatuurverschillen in het oppervlak van het glas. Zo'n temperatuurverschil ontstaat als:

- Een straalkachel, föhn of brander op het glas wordt gericht.
- Koude waterstraal, gericht op bijv. een zonverwarmd glasoppervlak.
- Overgordijnen of jaloezieën te dicht bij het glas waardoor de lucht niet meer kan circuleren.
- Grote- en of reflecterende voorwerpen te dicht bij het glas geplaatst.
- Ruiten beplakt of beschilderd.

Ook het tijdelijk afplakken van de ruiten tijdens het klussen raden we daarom af.

Een thermische breuk van buitenbeglazing is aan het scheurpatroon herkenbaar en valt niet onder de garantie. Ook wordt een thermische breuk door de glasverzekeringen meestal niet vergoed.

2.9 Berging

De bergingen zijn vrijstaande houten bergingen en zijn niet geïsoleerd. Het is belangrijk dat de ventilatieopeningen altijd open blijven staan. Zorg ervoor dat de tuinafwerking voldoende vrije ruimte heeft tussen het onderste plankdeel van de berging en de bestrating. Dit is belangrijk zodat de onderste plankdeel niet aangetast wordt door vocht en kan gaan rotten.

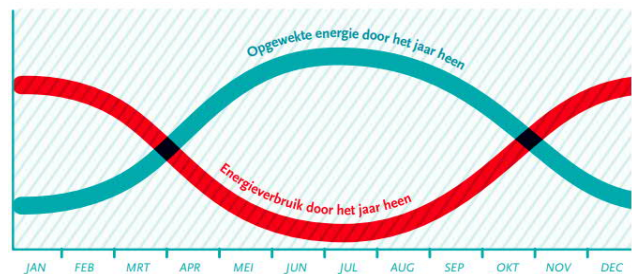
2.10 Tuinafwerking

Let bij graafwerkzaamheden in je tuin goed op de leidingen die in de grond zijn aangebracht. Er lopen leidingen van de riolering in de voor- en achtertuin en elektraleidingen in je achtertuin voor de voeding in de berging. Plant bij voorkeur geen bomen of struiken boven de zones waar de leidingen liggen. Dit geldt met name voor de riolering.

Van belang is dat je straattegels niet direct tegen de metselwerk steenstrips van de gevel aanligt. Hier dient een zachte laag van bijvoorbeeld kunststof isolatiemateriaal of noppenfolie tussen aangebracht te worden zodat met het aantrillen van het straatwerk je gevel niet beschadigd raakt.

3. Energiekosten en verbruik

Je woning wordt verwarmd door middel van een ventilatie/water-warmtepomp. De warmtepomp verwarmt jouw woning met behulp van elektrische energie. Een deel van deze benodigde energie zal in de (zonnige) zomermaanden worden opgewekt door de zonnepanelen op het dak van je woning.

Zoals je hierboven ziet, wekken de zonnepanelen weinig energie op tijdens de donkere wintermaanden (blauwe lijn). Daar tegenover staat wel een extra hoog energieverbruik (rode lijn) omdat juist in deze maanden de woning verwarmd moet worden. Het verschil tussen deze twee (lage opwek, hoog verbruik) kan voor verwarring zorgen. Voor het berekenen van de energiekosten zal de energieleverancier het verschil berekenen tussen de opgewekte energie en het energieverbruik.

3.1 Energieleverancier en het maandelijkse voorschotbedrag

Je energieverbruik gaat vanzelf omlaag, wanneer de zonnepanelen stroom opleveren. Wat je wel kunt doen is contact opnemen met jouw energieleverancier om het maandelijks voorschot te verlagen. Wij adviseren je om dit na het eerste jaar te doen. Je hebt dan meer zicht op de werkelijke kosten. Je kunt er ook voor kiezen om het voorschot gelijk te houden en aan het einde van het jaar een bedrag terug te krijgen.

4. Installaties

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de installaties in jouw woning.

4.1 Zonnepanelen

Een deel van de energie voor jouw woning wordt opgewekt met zonnepanelen, ook vaak PV-panelen genoemd. Een zonnepaneel levert stroom via een kabel aan de omvormer, die ervoor zorgt dat de stroom vanuit de zonnepanelen in bruikbare stroom wordt omgezet. Deze duurzaam opgewekte stroom wordt direct gebruikt door de apparaten en installaties in jouw woning.

Mocht er meer stroom worden opgewekt dan jouw woning in totaal op dat moment verbruikt, dan zal die stroom terug geleverd worden aan het net. Deze situatie vindt meestal plaats in de zomermaanden wanneer de zon veel en fel schijnt. Omgekeerd zal, met name in de winter, energie van de energieleverancier worden afgenomen, doordat door de lage stand van de zon en het aantal zonne-uren minder energie wordt opgewekt.

De PV-installatie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Omvormer
- PV-panelen

De zonnepanelen moeten nog worden aangemeld

De plaatsing van zonnepanelen moet altijd worden geregistreerd bij www.energieleveren.nl. Dit is belangrijk, omdat de netbeheerder (Liander) deze gegevens nodig heeft om het elektriciteitsnet goed te beheren en om energie terug aan het net te kunnen leveren. Je kan je panelen eenvoudig aanmelden via www.energieleveren.nl.

Aanmelden doe je op de volgende manier:

- Postcode en huisnummer invullen
- De laatste 6 cijfers en/of letters van je meter invullen

Specificaties voor aanmelden PV-panelen

Karmijn 1:

Voor registratie van de zonnepanelen vul je in:

- Uitgangsvermogen omvormer 1,1 kW
- Aantal zonnepanelen: 4
- Vermogen per paneel: 400 Wp (Risen RSM120-8-400M-BK)
- Merk omvormer: Solis
- Type omvormer: S6-1P1.1k-M
- Elektriciteitsopslag: Nee
- Enkelfase of 3-fase systeem: Enkelfase
- Datum inbedrijfname: 17-06-2024

Karmijn 3 t/m 27:

Voor registratie van de zonnepanelen vul je in:

- Uitgangsvermogen omvormer 1,1 kW
- Aantal zonnepanelen: 3
- Vermogen per paneel: 400 Wp (Risen RSM120-8-400M-BK)
- Merk omvormer: Solis
- Type omvormer: S6-1P1.1k-M
- Elektriciteitsopslag: Nee
- Enkelfase of 3-fase systeem: Enkelfase
- Datum inbedrijfname: 17-06-2024

Hoe is het onderhoud van de zonnepanelen geregeld?

De zonnepanelen (en omvormers) zijn eigendom van Woonwaarts. Na een tijd is het nodig om deze te vervangen. Woonwaarts voert dan onderhoud uit. Je hoeft hier niet extra voor te betalen.

Woonwaarts maakt de zonnepanelen niet schoon. Je mag dit zelf ook niet doen. Het schoonmaken van de zonnepanelen zorgt namelijk vaak voor beschadigingen.

Kraanwater en een beetje afwasmiddel kan de toplaag van de zonnepanelen al beschadigen. Daardoor blijft vuil juist sneller zitten. De toplaag van de panelen is speciaal gemaakt om het vuil tijdens een regenbui af te voeren. Een regenbui is dus al genoeg om een paneel schoon te houden.

4.2 Warmtepomp

We plaatsten een warmtepomp in je woning. Of eigenlijk een alles-in-één ventilatielucht/water warmtepomp. Want dit toestel zorgt voor verwarming, ventilatie én warm water.

De warme ventilatielucht die het mechanische ventilatiesysteem uit je woning blaast zit nog vol bruikbare energie. Zonde om naar buiten te blazen! Een warmtepomp gebruikt deze warmte voor het verwarmen van de woning en warmwater in de keuken en badkamer. Met behulp van een warmtewisselaar haalt een ventilatielucht/water warmtepomp heel veel warmte uit de ventilatielucht, voordat deze zeer koud naar buiten wordt geblazen. Dat is een slimme vorm van energierugwinning!

Verwarmen

Een warmtepomp verwarmt je woning anders dan je gewend bent.

Jouw woning heeft vloerverwarming. Dit is een buizensysteem in de vloer waar warm cv-water doorheen stroomt. Vloerverwarming zorgt voor een gelijkmatige temperatuur in de woonruimte. De warmte van de warmtepomp wordt verdeeld over een groter oppervlak. Er is minder stroming van lucht. Hierdoor voelt vloerverwarming comfortabeler aan en kan de verwarming een graadje lager. Vloerverwarming is een trage verwarmingsbron. Dit betekent dat wanneer de thermostaat een graad hoger wordt ingesteld, het even duurt voordat de ruimte deze temperatuur bereikt. Het advies is om de thermostaat zoveel mogelijk op een **constante** temperatuur te laten staan (ook 's nachts). Uiteraard is dit bij een langere periode van afwezigheid niet nodig.

Om de warmtepomp zo efficiënt mogelijk te laten werken en dus de energierekening zo laag mogelijk te houden, raden we het volgende aan:

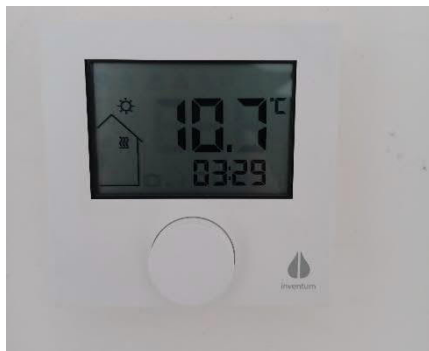
- **Zet de thermostaat dag en nacht op dezelfde temperatuur die je comfortabel vindt.**
In een goed geïsoleerde woning zorgt het verlagen van de temperatuur 's nachts niet voor lagere stookkosten. Omdat een warmtepomp de woning langzamer verwarmt, kost het juist meer energie (en dus geld) om de woning steeds weer op te warmen. Als je langere tijd weg bent, bijvoorbeeld tijdens de vakantie, raden we je aan om de thermostaat te verlagen naar 18°C.
- Laat de temperatuur in je woning niet onder 18 °C komen. Als het kouder wordt dan 18 °C moet de warmtepomp meer energie (elektra) gebruiken om warm water te maken. Dit geldt voor alle ruimten, dus ook de slaapkamers.
- Als je je woning wilt luchten door een raam open te zetten, let er dan op dat bij koude dagen je woning niet te veel afkoelt. Maximaal 10 minuten luchten is voldoende.
- De werking van de warmtepomp is afhankelijk van de ventilatielucht van de mechanische ventilatie. Zet deze ventilatie dus nooit uit!

LET OP:

De installaties zijn door de installateur ingesteld op standaard instellingen. Het wijzigen van de instellingen heeft invloed op jouw energieverbruik. Bij klachten hierover verzoeken we je contact op te nemen met Woonwaarts zodat een installateur bij je langs kan komen en eventueel de instellingen aan kan passen. **Doe dit dus niet zelf!**

Temperatuurregeling

Jouw woning is voorzien van een eenvoudig bedienbare temperatuurregeling. In de woonkamer/keuken en slaapkamers kun je de ruimtetemperatuur in de betreffende ruimte regelen. De huidige temperatuur wordt op het scherm weergegeven. Door middel van de regelaar kan de temperatuur gewijzigd worden (draaiknop). Je kan de temperatuur van de woonkamer/keuken apart regelen van de slaapkamer. Op het scherm in de desbetreffende ruimte is de temperatuur zichtbaar en de verwarmingsmodus.

4.3 Ventilatie

Ventilatiesysteem

Je woont in een goed geïsoleerde woning. Isolatie zorgt voor een behaaglijke, warme woning. Een goed geïsoleerde woning verliest weinig warmte. Door de woning te isoleren is er minder tot geen natuurlijke ventilatie (tocht).

Bij goede isolatie hoort ook goede ventilatie. Als er goed geïsoleerd wordt, maar onvoldoende geventileerd, ontstaat er een

ongezond leefklimaat. We vervuilen de lucht in ons huis namelijk op allerlei manieren. Doordat we koken, douchen, zweten en ademen. Maar ook door het gebruik van schoonmaakmiddelen en luchtverfrissers. Dit kan zorgen voor vochtproblemen die weer kunnen leiden tot schimmelgroei. Door te ventileren wordt de vochtige en vervuilde lucht afgevoerd naar buiten. Als je woning goed is geïsoleerd, is het extra belangrijk om goed te ventileren!

In je woning heb je geen raamroosters meer. De aanvoer van verse buitenlucht en afvoer van vervuilde binnenlucht wordt geregeld door de GreenComfort module. Deze module zuigt verse buitenlucht aan, die eerst gefilterd en dan opgewarmd wordt. De lucht wordt daarna via de inblaaskanalen de verschillende kamers ingeblazen.

Woonwaarts zorgt ervoor dat de filters op tijd worden vervangen.

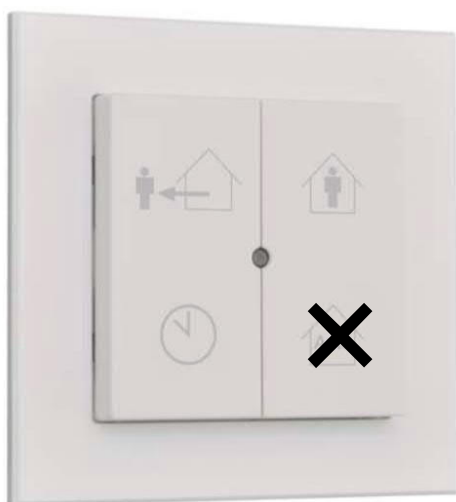
Stel de ventilatie zelf in

Met deze schakelaar kunt u handmatig de verschillende ventilatiestanden instellen.

- Rechtsboven: Deze stand zet je aan als je thuis bent.
- Rechtsonder: deze stand is niet van toepassing in je woning omdat er geen vochtsensors zijn.
- Linksonder: De timer zet je aan wanneer je bijvoorbeeld gaat douchen of koken. De ventilator draait minimaal 30 minuten (bij één keer drukken), 1 uur (bij twee keer drukken) en maximaal 1,5 uur (bij drie keer drukken) harder, zodat bijvoorbeeld het vocht uit de badkamer en de vervuilde lucht uit de keuken wordt gezogen. Let op: deze stand is niet ter vervanging van een afzuigkap in je keuken.
- Linksboven, extra functie: Als je 4 uur of langer van huis bent, bijvoorbeeld als je naar je werk gaat of een weekend weg bent.

LET OP:

Als de warmtepomp meer ventilatielucht nodig heeft om bijvoorbeeld warm water te maken, dan overruled de warmtepomp de instelling van de ventilatie en gaat de mechanische ventilatie automatisch harder draaien. Dit is nodig voor de juiste werking van de warmtepomp. Het kans dus voorkomen dat de ventilatie automatisch tijdelijk meer lucht gaat afzuigen.

Reinigen afzuigventielen

In de keuken, badkamer en in het toilet hebben we afzuigventielen gemonteerd. Deze zijn speciaal afgesteld voor deze ruimtes. We adviseren je om minimaal één keer per jaar de ventielen schoon te maken. Pak de ventielen aan de buitenkant vast en trek ze naar beneden. Draai tijdens het schoonmaken niet aan het binnenwerk, want dan zet je ze in een andere stand. Plaats ieder ventiel ook weer terug in de juiste ruimte. Schoonmaken doe je met een sopje en warm water. Spoel het ventiel goed af en maak het droog. Maak de ventielen per ruimte schoon en plaats ze meteen terug. Meer hoeft je zelf niet te doen aan onderhoud.

Milieualarm met mechanische ventilatie

Als er door een ongeluk in je omgeving gewaarschuwd wordt voor gas of giftige dampen, zet dan de noodschakelaar om. Hierdoor stopt de installatie, sluit daarbij de ramen in de gevel. Op deze manier kan er geen vervuilde lucht in de woning komen.

4.4 Afzuigkap

In de woning is de mogelijkheid aanwezig om een afzuigkap (*recirculatiekap*) te installeren. Als je dat wil, moet je er zelf een kopen.

BELANGRIJK:

Plaats een recirculatie afzuigkap!
 Er mag géén motorloze of reguliere afzuigkap worden aangesloten op het ventilatiesysteem. Dit verstoort namelijk de luchtstromen in huis en beschadigt het ventilatiesysteem.

4.5 Warm tapwater

De warmtepomp zorgt dat je bij normaal gebruik voldoende warm water hebt door dit op te slaan in een voorraadvat. Dit voorraadvat zit in de binnenunit en heeft een inhoud van 150 liter. De grootte van de boiler bepaalt hoeveel warm water je kunt gebruiken. Wanneer er geen warm water in de boiler zit, duurt het een paar uur voordat deze weer op temperatuur is. Bij een douchebeurt van 5 minuten met een normale douchekop gebruik je per persoon gemiddeld 25 liter warm water uit de boiler.

4.6 Riolering

Binnen riolering

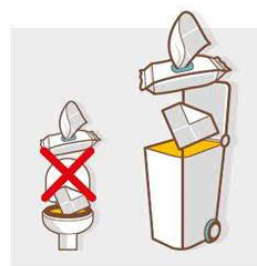
De aanwezige binnenriolering valt onder de verantwoordelijkheid van Woonwaarts. Een eventuele verstopping moet je zelf verhelpen. Heb je een onderhoudsabonnement? Dan kun je Woonwaarts bellen. Controleer direct na ingebruikname alle afvoeren, of deze goed doorlopen, ook de afvoeren van de badkamer en het toilet. Zodat je zeker weet dat er geen verstoppingen zijn. Zijn er wel verstoppingen, meldt dit dan direct aan Woonwaarts. Ben je aan het klussen in je woning? Zorg dan dat er geen afvalwater/schoonmaakwater enz. in de hemelwaterafvoeren worden geloosd.

De afvoeren van wastafels, e.d. kun je schoonmaken door de sifons los te schroeven. Maak bij voorkeur eenmaal per jaar de sifons los om haarresten, kalkaanslag en overige uit de sifons te verwijderen.

Spoel geen afvalstoffen door het riool die daar niet thuis horen. Vet is oorzaak nummer 1 van verstoppingen! Wees ook voorzichtig met geurblokjes in de toiletpot. Let erop dat deze goed zijn bevestigd. Het wegspoelen van deze blokjes veroorzaakt ook weleens verstoppingen.

Hieronder tref je een overzicht aan wat beslist niet via het schroputje, wastafels, bad, douche, toilet en gootsteen door het riool mag: Etenresten, bak- en braadvet, maandverband.

Geneesmiddelen, olie, chemicaliën, verfresten, kwastenreiniger etc.

Vezeldoekjes, billendoekjes en vochtige doekjes: in de afvalbak!

Vet, frituurvet en olie: in de vet-recyclecontainer!

Chemicaliën en verf(resten): in de chemobox!

Medicijnen: naar de apotheek!

4.7 Elektrische installatie

Hieronder vertellen we je meer over de elektrische installaties in jouw woning. Daarbij vertellen we meer over wat je kunt doen bij storing(en).

In de meterkast bevindt zich een groepenkast (ook wel verdeelkast of verdeelinrichting genoemd). In de groepenkast wordt elektriciteit beveiligd en verdeeld. In de meterkast vind je een kaart met daarop de indeling van de groepenkast, bestaande uit de hoofdschakelaar, aardlekschakelaars, groepen en aardlekautomaten. Het is slim om een zaklamp in de meterkast te bewaren zodat je toch licht hebt als de stroom is uitgevallen.

Hoofdschakelaar

In de groepenkast bevindt zich een hoofdschakelaar, met de hoofdschakelaar kan je in één handeling de gehele woning spanningsloos maken.

Aardlekschakelaar

Na de hoofdschakelaar volgen de aardlekschakelaars. De aardlekschakelaars detecteren eventuele lekstromen. Achter één aardlekschakelaar mogen 4 groepen worden geplaatst. Doet een lekstroom zich voor, dan zet de aardlekschakelaar de stroom van meerdere groepen uit. De stroom zet je weer aan door de schakelaar om te zetten. Maar: is de oorzaak van de lekstroom niet opgelost, dan schakelt de aardlekschakelaar meteen weer uit. De werking van de aardlekschakelaar kun je testen door de testknop op de schakelaar in te drukken.

Installatieautomaat (groep)

De installatieautomaat of groep beveiligt de installatie tegen overbelasting en kortsluiting. Het opnieuw inschakelen van de installatieautomaat heeft geen zin als de oorzaak van de kortsluiting niet opgelost is. Een installatieautomaat kan uitschakelen door overbelasting of kortsluiting. Bij overbelasting is de oplossing eenvoudig, namelijk het uitschakelen van het laatst aangesloten apparaat. De stroomvoorziening van een groep kun je afsluiten door een groep uit te schakelen in de schakelkast. In de meterkast hangt een groepenkaart waarop staat welke aansluitingen bij welke groep horen.

Aardlekautomaat

Een aardlekautomaat is een aardlekschakelaar en een installatieautomaat (groep) in één. Het voordeel van de toepassing van een aardlekautomaat is dat bij het detecteren van lekstromen alleen de desbetreffende groep wordt uitgeschakeld.

TIP:

Test de aardlekschakelaar en aardlekautomaten twee keer per jaar. Een nadeel daarvan is dat je veel apparaten opnieuw moet instellen. Een handig tijdstip is daarom bij de wisseling van de zomer- en wintertijden.

Stroomstoring

Een stroomstoring kun je eerst zelf proberen op te heffen:
Controleer of de stroom overal in jouw woning is uitgevallen. Indien dit het geval is, is er grote

kans dat het niet aan de huisinstallatie ligt, maar aan het toeleverende energiebedrijf. Is dit niet het geval, ga dan naar de meterkast. In de meterkast zie je boven de elektriciteitsmeter onderdelen waar je bij storing zelf iets aan kunt doen: aardlekschakelaars, aardlekautomaten en groepsschakelaars. Elke groepsschakelaar zorgt voor de stroomvoorziening in een deel van jouw woning. De aardlekschakelaar schakelt uit als er een storing is in één van de groepen. In geval van storing zal de aardlekschakelaar dus op 'uit' staan. Staat de aardlekschakelaar nog op 'aan', dan ligt de storing vermoedelijk aan het energiebedrijf. Informeer eerst even bij jouw burens of zij ook storing hebben.

Als de aardlekschakelaar op 'uit' staat, kun je het volgende doen:

Schakel alle groepsschakelaars uit en schakel de bijbehorende aardlekschakelaar weer in. Schakel nu één van de groepsschakelaars weer in, zodra de aardlekschakelaar uitvalt, heb je de groep waarin storing zit te pakken. Schakel de desbetreffende groepsschakelaar weer uit, haal vervolgens alle stekkers van lampen en apparaten die op de groepsschakelaar zijn aangesloten uit de stopcontacten. Schakel de aardlekschakelaar en de groepsschakelaar weer in, valt de elektriciteit weer uit, bel dan de Woonwaarts, er is iets mis met het leidingnet van jouw woning. Blijft de schakelaar aan, dan kunnen de apparaten één voor één weer aangesloten worden op het stroomnet. Zodra de elektriciteit uitvalt, heb je het apparaat gevonden dat de storing veroorzaakt.

Heb je alles gecontroleerd maar nog steeds geen elektriciteit, neem dan contact op met Woonwaarts voor het melden van de storing. We hebben nog een paar aandachtspunten:

- Schakel voor het aansluiten van elektrische apparatuur met een vaste verbinding altijd de betreffende groep van de installatie in de meterkast uit.
- Controleer altijd voor de zekerheid met een spanningzoeker of er inderdaad geen spanning meer aanwezig is.

- Voorkom overbelasting van de elektrische installatie. Op ieder apparaat en op iedere lamp staat in “Watt” aangegeven hoe groot het elektriciteitsverbruik is. Per groep van de elektrische installatie kun je maximaal 3.500 Watt aan apparatuur en lampen aansluiten. Dit geldt voor een gelijktijdige belasting van 60%. Zet je dus alle apparaten tegelijk aan, dan kan dit toch problemen geven.
- Sluit geaarde apparaten altijd aan op geaarde wandcontactdozen.
- Sluit lampen altijd met een kroonsteentje aan op het aansluitpunt in het plafond. Er zijn diverse systemen in de handel waarmee je op een door jezelf gekozen plaats, lichtpunten aan het plafond kunt maken.
- Een groepenkaart, met hierop de verdeling van de elektragroepen in jouw woning, hangt in de meterkast.

4.8 Waterleidingen en kranen

Waterleidingen

De koud waterleiding zit in de meterkast vanaf de hoofdkraan verdeeld naar de aansluitpunten in de woning. Voor de warmwaterleiding geldt dit vanaf de ventilatie-water-warmtepomp in de techniekruimte. Wil je de watertoevoer dichtzetten en aftappen, sluit dan eerst alle apparatuur op de waterleiding af en draai vervolgens de hoofdkraan in de meterkast dicht. Zet de kranen van de wastafel etc. open en spoel het toilet een keer door. Zet vervolgens het aftapkraantje in de meterkast open.

In de meterkast bevindt zich de hoofdkraan die je in geval van een calamiteit of bij afwezigheid kunt dichtdraaien.

Kranen

Spoel de leidingen door voordat je het kraanwater gaat drinken. In het begin van de bewoning in jouw woning kan het zijn dat sommige kranen druppelen. Dit kan veroorzaakt zijn door vuil in de leidingen wat in het kraanmechanisme terecht is gekomen. Vaak heffen deze problemen zich vanzelf op door het gebruik van de kraan. Draai de kranen die druppelen nooit muurvast aan. In de veronderstelling dat deze zo wel zullen

afsluiten. Hierdoor wordt het binnenwerk van de kraan extra beschadigd. Ook een veelvoorkomend euvel is het ‘fluiten’ van de kraan. Vaak ligt dit aan de perlator van de kraan. Indien deze dichtslibt met vuil uit de waterleidingen of gaat dichtzitten door kalkaanslag kan de genoemde fluittoon ontstaan. Zeker in het begin van de bewoning van jouw woning verzoeken we je de perlators met regelmaat af te schroeven en schoon te spoelen.

Reinigingsmiddelen bevatten vaak zure en agressieve stoffen als hoofdbestanddeel om kalkaanslag tegen te gaan. Kranen van messing en douches van ABS kunststof zijn gevoelig voor deze stoffen. Schade die door onzorgvuldig gebruik of reiniging is ontstaan valt niet onder de garantiebepalingen.

Wij adviseren:

- Dagelijks reinigen met een zachte doek en water, eventueel met een zacht reinigingsmiddel zoals groene zeep.
- Bij kalkaanslag het gebruik van een zacht reinigingsmiddel op basis van citroenzuur.
- Het goed afspoelen van ieder product na reiniging, er mag geen reinigingsmiddel achterblijven op het product.
- Het goed afdrogen van ieder product na gebruik en reiniging.
- Ook huidverzorgingsproducten kunnen schade veroorzaken. Spoel daarom na gebruik goed na met schoon water.

Wij raden af:

- Het gebruik van een reinigingsmiddel dat zoutzuur, azijnzuur of een ander schadelijk agressief zuur of chloor bevat.
- Het gebruik van fosforzuurhoudende (professionele) reinigingsmiddelen.
- Het mengen van verschillende schoonmaakmiddelen.
- Het gebruik van agressieve reinigingsmiddelen, schuurmiddelen en schuursponsjes.

Legionella

De bacterie legionella bevindt zich in zeer kleine aantallen in de grond en in het (leiding)water. Dit zijn zulke kleine aantallen dat de bacterie geen gevaar vormt. De bacterie

vormt pas een probleem als zij zich heeft kunnen vermenigvuldigen. Dit kan gebeuren in de situatie wanneer water dat een langere tijd stil staat een temperatuur tussen de 25 en 55 graden bereikt. Sterke stroming van water kan aangroei van de bacterie voorkomen.

Als je twijfelt kun je, nadat het water een geruime tijd heeft stil gestaan, alle tappunten enkele minuten laten lopen. Om damp/stoom te voorkomen adviseren we je om de douchekop in een emmer water onder te dompelen.

4.9 Brandveiligheid

Voor jouw veiligheid zijn in de woning rookmelders aangebracht. De rookmelders zijn aangesloten op de netspanning. Voor noodgevallen zit er een batterij in de rookmelder. Deze batterij kan leeg raken. Is de batterij bijna leeg, dan hoor je steeds een kort geluidsignaal. Verwissel de batterij als je dit signaal hoort of bel met Woonwaarts.

TIP:

Is de batterij leeg, dan begint de rookmelder te piepen. Zorg dat je een 9 volts batterij op voorraad hebt.

Testen

Test de rookmelders tweemaal per jaar door op de testschakelaar te drukken. Test de rookmelder ook altijd na een lange periode van afwezigheid (zoals een vakantie), na het vervangen van de batterij en na het uitvallen van de stroom. Na het testen gaat de rookmelder automatisch terug naar de bewakingstoestand. Wij raden je aan de rookmelders eens per jaar met een zachte borstel op de stofzuiger schoon te maken. Maak de deksel met een schone, vochtige doek schoon.

5. Rondom je woning

5.1 Buitenriolering

Woonwaarts is verantwoordelijk voor de aanwezige buitenriolering, hemelwater- en vuilwaterafvoer. Ervaar je problemen met één van deze onderdelen, kun je hiervan een melding maken. Doe dit via onze website: www.woonwaarts.nl/reparatie-melden.

5.2 Afval

Voor het afval verwijzen we je naar de DAR (www.dar.nl). Daar vind je informatie over het scheiden van afval en de persoonlijke afhaalkalender met de ophaaldagen. Handig: de DAR heeft ook een app.

Bewaar afval tot de ophaaldag in je eigen woning of berging.

Afvalpas en containers

Een afvalpas en containers vraag je zelf bij de DAR aan. Dit kun je pas doen nadat je op het nieuwe adres bij de gemeente Druten staat ingeschreven.

Je neemt hiervoor **telefonisch** contact op met de DAR via telefoonnummer 024-3716000.

6. Energiezuinig en gezond wonen

Naast de aanpassing in de installaties in jouw woning, kan jouw gebruik en de huishoudelijke apparatuur ook voor een behoorlijke besparing zorgen van het energieverbruik.

Hoe minder energie je verbruikt, en hoe slimmer je omgaat met energie, des te lager is de energierekening. Energiezuinig leven is niet moeilijk. Naast een lage energierekening is energiezuinig leven ook goed voor het milieu en tegen de uitstoot van CO₂.

6.1 Verlichting

Verlichting vormt ongeveer 17% van jouw energieverbruik. Zorg dat je alleen maar LED lampen gebruikt voor de verlichting in jouw huis. Hiermee bespaar je elke keer op jouw energiekosten. LED lampen besparen meer energie en zijn minder schadelijk voor het milieu dan de bekende spaarlampen. In aanschaf zijn deze lampen iets duurder dan spaarlampen. Maar op termijn verdienen je dat wel terug!

Gloeilamp   Spaarlamp   LED lamp

6.2 Elektrische apparaten en sluipverbruik

Hoeveel apparaten staan gedurende de dag op stand-by? Of met een stekker in het stopcontact, terwijl je ze niet gebruikt? Denk bijvoorbeeld aan het koffiezetapparaat, de waterkoker, een keukenmachine, elektrische tandenborstel, de tv, de radio, een oplader voor de telefoon (telefoon is na max 3 uur volledig opgeladen). Zorg dat als je een apparaat niet gebruikt, deze ook niet in het

stopcontact zit. Want ieder stopcontact 'lekt' stroom naar apparaten die zijn aangesloten. Dit heet sluipverbruik. Of te wel: het kost stroom terwijl het apparaat niet wordt gebruikt. De hele dag door! Koop een stand-by-killer stekkerdoos of een doordrukstekker met stand-by-killer om dit te voorkomen. Knop uit, en het stroomlekkende is uitgeschakeld!

6.3 Apparaten met energielabel A+++

Huishoudelijke apparaten kosten veel stroom. Let bij aanschaf van nieuwe apparatuur op het verbruik. Het energielabel geeft inzicht in dat verbruik. Huishoudelijke apparatuur met een A+++ energielabel schelen al gauw meer dan tientallen euro's per jaar aan energiekosten. Op de website van Milieu Centraal vind je meer informatie over energie labels van verschillende apparaten.

6.4 Besparen op water

Het opwarmen van water kost veel energie. Kortere douchen, of minder heet douchen, betekent dus ook besparen op energie. Douche maximaal per persoon 7 minuten per dag. Gebruik eventueel een douchetimer.

6.5 Voorkom een vochtige binnenlucht

Voortdurend ventileren, via het ventilatiesysteem, voorkomt vochtproblemen in huis. Probeer minder waterdamp te produceren door bijvoorbeeld met deksels op de pannen te koken. Voer vocht direct af waar het geproduceerd wordt, dus ventileer extra tijdens het douchen, koken en bij het gebruik van een wasdroger.

Goed ventileren is goedkoper stoken

Ventilatie is zeker geen energieverspilling. Er verdwijnt natuurlijk wat warmte tijdens het ventileren. Maar door vocht af te voeren ontstaat een drogere lucht, die makkelijker te verwarmen is. Vochtige lucht voelt namelijk kouder aan, zodat de thermostaat in een vochtig huis vaak hoger gezet wordt.

Extra luchten

Dankzij het ventilatiesysteem is het niet nodig dagelijks je woning te luchten. Mocht je dit toch graag willen, dan is elke dag 5 minuten meer dan voldoende. Luchten ververs de lucht binnenshuis. Luchten doe je door de ramen en deuren tegen elkaar open te zetten. Met het luchten verdwijnt echter ook de warmte. Extra luchten kun je ook doen door de mechanische ventilatie tijdelijk op stand 3 te zetten.